

Etnologijos mokslo krypties doktorantūros studijų programos dalykų aprašai

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN8001	6	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Kultūrų studijų
		Lietuvos istorijos institutas	Etnologijos ir antropologijos skyrius	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Etnologijos tyrimų metodologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Methodology of the Research in Ethnology

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	1
Seminarai	2
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Jo metu doktorantai susipažįsta su etnologinio (folkloristinio) tyrimo metodologinėmis esmėmis, terminais ir šiuolaikiniais metodais. Siekiama, kad doktorantai mokėtų pritaikyti lauko tyrimo metodiką, duomenų fiksavimo būdus, analizės principus ir tyrimo etiką. Dėmesys skiriamas savarankiškam gebėjimui taikyti kompleksinius tiriamuosius įgūdžius pasirinktai problemai nagrinėti bei tyrimo projektui parengti. Studijų formos: paskaitos, seminarai, konsultacijos, savarankiškas studento darbas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of this course is to introduce the understanding of ethnological (folkloristic) research, its key concepts, methodological principles and contemporary research methods. The objective of the course is to develop an awareness of fieldwork methods, recording and analysing the data, and ethic issues. Special attention is paid to ability to apply complexive research habits in students' research practices, and research design. Teaching methods: lectures, seminars, consultations, homework of a student.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas privalomas pirmųjų studijų metų doktorantams. Siekiama, kad doktorantai įgytų bendrąsias metodologines žinias ir išmoktų taikyti etnologinio tyrimo metodus; gebėtų įvertinti besikeičiančias gyvenimo aktualijas ir taikyti šiuolaikines metodologines priemones bei metodus joms pažinti; gebėtų suvokti teorinius ir metodologinius konkrečios temos ir problemos klausimus; tinkamai taikyti tyrimo metodus pagal tyrimo tematiką, problemą ir objektą; parengti individualų tyrimo planą; gebėtų pasirinktus metodus kompleksiskai taikyti besikeičiančioje tiriamoje aplinkoje ir lauko tyrimų praktikoje. Etnologinio tyrimo metodologinės specifikos, principų ir metodų įsisavinimas suteikia instrumentus, padedančius holistiniu požiūriu įvertinti kultūrinius ir socialinius reiškinius.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas – suteikti doktorantams metodologinių žinių ir gebėjimų kompleksiskai taikyti šiuolaikinius tyrimo metodus, pasitelkus empirinius duomenis ir jų analizę. Suteikti metodologinę kompetenciją kritiniam kultūrinių ir socialinių reiškinių bei gyvenimo realijų pažinimui ir vertinimui.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Etnologinio pažinimo metodologijos esmės. Aptariami terminai; etnografinio tyrimo samprata; teorijos ir metodologijos santykis; etnografinio tyrimo principai: holistinė perspektyva, refleksyvumas, lyginamasis aspektas ir kontekstas; klasikinis ir šiuolaikinis požiūriai į etnologinį ir etnografinį tyrimą; folkloristinio ir etnologinio (antropologinio) tyrimo metodikos panašumas ir skirtumas.
  2. Etinė ir eminė prieigos. Dėmesys skiriamas tyrėjo vietai tyrime aptarti; tyrimo iš šalies (*etic*) ir iš vidaus (*emic*) principams nagrinėti; etnografinio tyrimo subjektyvumo ir intersubjektyvumo klausimams aptarti; tyrimo objektyvumo ir patikimumo klausimams gvildinti. Aptariami tyrimo etikos principai ir jų laikymasis tyrimo praktikoje.
  3. Folkloristikos metodologiniai savitumai ir tyrimų metodai. Aptariama etnografinio tyrimo metodai folkloristikoje; žodinės tradicijos tyrimo ypatumai ir naratyvo samprata; žodinio ir vizualinio naratyvo samprata; performatyvumo tyrimas: tekstas ir kontekstas; šiuolaikinio folkloristinio internetinės erdvės tyrimo ypatumai.
  4. Etnografinis lauko tyrimas ir jo metodai. Aptariamas etnografinio lauko tyrimo kompleksiskumas, pagrindiniai principai ir metodai; etnografinio pažinimo esmė, prasmė struktūra kaip tiriamasis vienetas; pasiruošimas lauko tyrimui ir laikotarpis po tyrimo; etnografinis tyrimas ir tyrėjo asmeninė patirtis, etnocentrizmo aspektas.
  5. Etnografinis tyrimas ir laiko samprata. Gvildenamas laiko sinchroniškumo aspektas etnologiniame tyrime; etnologijos (antropologijos) ir istorijos santykis.
  6. Lauko tyrimo topografijos. Aptariami etnografinis laukas ir jo nustatymo principai; etnografinis tyrimas kaip erdvės praktika; etnografinis tyrimas kaip etnologija ir antropologija „namuose“; vienos vietos ir daugelio vietų etnografijos metodologiniai principai.
  7. Etnografinis dialogas su pateikėju. Gvildenamas tiesioginio abipusiško santykio tarp tyrėjo ir pateikėjo principas; kalbos reikšmė tyrime ir „kalbinis įvykis“ kaip pažinimo vienetas; etnografinis pokalbis: pasakojimo ir dialogo sampratos; biografinis naratyvas; etnografinio pokalbio ir interviu formos; pateikėjų atranka; tyrėjo ir pateikėjo santykių etiniai principai.
  8. Etnografinis matymas. Gvildinama dalyvaujamojo stebėjimo metodika, jos šiuolaikiniai aspektai ir ypatybės; sistemingumo principas ir kertiniai matomi taškai: vietos, aplinkos, situacijos, struktūros ir elgsenos; „tirštasis aprašymas“; kritinės prieigos principai: bešališkumas ir tyrėjas lauke kaip *kitas* ir *svetimas*; kultūrinis sukrėtimas ir jo metodologinė vertė.
  9. Duomenų fiksavimas. Apibūdinami etnografinės medžiagos fiksavimo būdai: dienoraštis, etnografiniai užrašai ir jų formos; fotografavimas, piešimas, garso ir vaizdo įrašai, etnografinis filmas; vizualinės medžiagos vizualizacija. Etnografija kaip aprašymas verbaliniu ir vizualiniu pavidalu.
  10. Duomenų analizė ir interpretavimas. Aptariama lauko tyrimo metu gautų duomenų tvarkymas (pirminiai, antriniai duomenys); kodavimas; teminės sąsajos; lyginimas; santykis su kontekstu; interpretavimas; teorinis sukauptų duomenų ir tyrimo metodikos įvertinimas.
  11. Tyrimo projekto planavimas. Savarankiškas individualaus tyrimo projekto plano sudarymas, atsižvelgiant į doktoranto pasirinktą tyrinėti temą ir problemą. Aptariamas ryšys tarp tiriamosios problemos, teorinės prieigos, tyrimo metodologijos ir metodų pasirinkimo. Doktorantai atlieka praktines užduotis, susijusias su jų tyrimo tematika.
  12. Reikalavimai disertacijai. Supažindinama su disertacijos struktūra, aptariama sudedamųjų dalių turinio specifika. Pristatomi disertacijos vertinimo kriterijai. Supažindinama su disertacijos parengimo gynimui etapais.
  13. Mokslinių publikacijų parengimas. Supažindinama su mokslinių straipsnių ir šaltinių publikacijų struktūra. Pristatomi mokslinių publikacijų vertinimo kriterijai.
- Dėstymo metodai:** pasakojimas, aiškinimas, konsultavimas, klausimai-atsakymai, vaizdinės medžiagos demonstravimas, praktikos pavyzdžių nagrinėjimas.
- Studijų metodai:** diskusijos, analizė, problemų sprendimas, literatūros ir šaltinių studijavimas ir analizavimas, savarankiškų užduočių pristatymas žodine ar rašytine forma, referato rengimas ir pristatymas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Egzamino pažymį sudaro: savarankiškas namų darbas (duomenų sukaupimas, apdorojimas, mokslinio teksto parengimas raštu) – 50% pažymio; savarankiško namų darbo užduočių rezultatų pristatymas žodžiu - 25% pažymio; aktyvumas seminaruose – 25 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Atkinson Paul, HammersleyMartyn. 2007 [1995]. <i>Ethnography: Principles in Practice</i> . London and New York: Routledge.
2.	Banks Marcus, Zeitlyn David. 2015. <i>Visual Methods in Social Research</i> . London: SAGE; arba Banks Marcus. 2001. <i>Visual Methods in Social Research</i> . London: SAGE.
3.	Clifford James. 2006. <i>Kultūros problema: XX amžiaus etnografija, literatūra ir menas</i> . Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla.
4.	Geertz Clifford J. 2005. <i>Kultūrų interpretavimas</i> . Vilnius: Baltos lankos (VDU bibl. - 26 egz.).
5.	Kerbelytė Bronė. 2005. <i>Etnologinės medžiagos rinkimo metodikos. Metodinė priemonė etnologijos specialybės studentams</i> . Kaunas: VDU leidykla.
6.	Marcus George E. 1995. Ethnography In/Of the World System: The Emergence of Multi-Sited Ethnography, <i>Annual Review of Anthropology</i> 24: 95-117.
7.	Mardosa Jonas. 2016. <i>Etnografija ir etnografo darbas: etnografinių tyrimų istorijos ir praktikos klausimai</i> . Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla.
8.	Melhuus Marit et al. (eds). 2010. <i>Ethnographic Practise in the Present</i> . New York, Oxford: Berghahn Books.
9.	Sims Martha C. 2011. <i>Living Folklore: An Introduction to the Study of People and Their Traditions</i> . Logan (Utah): Utah State University Press.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bendix Regina F., Hasan-RokemGalit (eds). 2012. <i>A Companion to Folklore</i> . Wiley-Blackwell Publishing. (žr. internete)
2.	Bernard Russell H. 2006. <i>Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches</i> . Lanham (MD.): AltaMira Press.
3.	Blank Trevor J. 2009. <i>Folklore and the Internet: Vernacular Expression in a Digital World</i> . Logan (Utah): Utah State University Press.
4.	Colins Peter, GallinatAnselma (eds). 2010. <i>The Ethnographic Self as Resource: Writing Memory and Experience into Ethnography</i> . New York, Oxford: Berghahn Books.
5.	Čepaitienė Auksuolė. 2013. Etnografija: objektas, metodai ir metodologija. <i>Gyvenimo etnografija: vietos, struktūros ir laikas. Besikeičianti Lietuva XX amžiuje</i> . Vilnius: LII leidykla, p. 17-46.
6.	Ethical Guidelines for Good Research Practice. ASA tinklalapis: http://www.theasa.org/ethics/guidelines.shtml
7.	Fetterman David M. 2010. <i>Ethnography: Step by Step</i> . Los Angeles, London: SAGE Publications.
8.	Hastrup Kirsten. 1995. <i>A Passage to Anthropology: Between Experience and Theory</i> . London: Routledge.
9.	Kottak Conrad P. 2012. <i>Mirror for Humanity: A Concise Introduction to Cultural Anthropology</i> . New York, Toronto: MC GRAW-Hill, Inc. arba Kottak C. P. 1991. <i>Anthropology: The Exploration of Human diversity</i> . New York-Toronto: MC Graw-Hill, Inc.

10.	Malinowski Bronislaw. 1961 [1922]. <i>Argonauts of the Western Pacific: An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea</i> . New York: Dutton. (Įvadinisskyrius: Introduction: The Subject, Method and Scope of This Enquiry).
11.	Paukštytė-Šaknienė Rasa, Šidiškienė Irma. 2008. Naujų etnografinių lauko tyrimo būdų paieška: apklausa dviese. <i>Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos</i> . Nr. 8 (17): 117-135.
12.	Pink Sarah. 2000. <i>Doing Visual Ethnography: Images, Media and Representation in Research</i> . London: SAGE Publications.
13.	Rienecker L. Jørgensen P. S. <i>Kaip rašyti mokslinį darbą</i> . Vilnius: Aidai, 2003.
14.	RobbenAntonius C. G. M., SlukaJeffrey A. (eds). 2007. <i>Ethnographic Fieldwork: An Anthropological Reader</i> . Wiley-Blackwell Publishing.
15.	Tekstas kaip šaltinis: teoriniai aspektai ir tyrinėjimų praktika. Parengė ir diskusijai vadovavo Auksuolė Čepaitienė. 2003. <i>Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos</i> 3(12): 129-166.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedag. vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Rasa Račiūnaitė – Paužuolienė	VDU	Prof. dr.	rasa.raciunaite-pauzuoliene@vdu.lt
2.	Rimantas Balsys	KU	Prof. dr.	rimantas.balsys@ku.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN8002	6	VDU	HMF	Kultūrų studijų

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Etnologijos teorijos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Theories of Ethnology

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	1
Seminarai	2
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurse komparatyvistiniu požiūriu nagrinėjamos įvairios etnologijos teorijos, aptariama jų metodologija. Kurso tikslas – pristatyti pagrindines XX a. etnologijos ir folkloristikos mokyklas, jų koncepcijas bei šiuolaikinės etnologijos tendencijas. Studentai įgyja kompetenciją apibrėžti, nagrinėti bei įvertinti įvairias etnologijos mokslo raidos problemas. Studijų formos: paskaitos, seminarai, konsultacijos, savarankiškas studento darbas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course takes a comparative approach in understanding by various theories and methodology of ethnology. The aim of this course is to introduce the main schools and conceptions of ethnology in XX century, as well as the main authors and tendencies in contemporary ethnology. The first year doctoral students acquire competence in defining, assessing and discussing various development problems of ethnology science.

This course of the program is evaluated through the examinations, which includes lectures, seminars, consultations, student's homework.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Etnologijos teorijos kursas suteikia fundamentalių žinių apie etnologijos teorijas ir tyrimo metodologijas, kurios yra būtinos norint atlikti etnologijos tyrimus, rašant mokslinius straipsnius. Doktorantams šis kursas aktualus tuo, kad, išklausę šį kursą, jie žinos kaip taikyti teorines ir metodologines žinias bei įgūdžius etnologijos tyrimuose.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas – pristatyti pagrindines XX a. etnologijos mokyklas, jų koncepcijas bei šiuolaikinės etnologijos tyrimo tendencijas Europoje ir pasaulyje, suteikti žinių apie etnologijos tyrimo analizės metodus ir metodologiją.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Etnologijos paradigmos. Pristatomas etnologijos idėjų vystymasis, šių idėjų tęstinumas ir transformacija, svarbių etnologijos autoritetų įtaka praeityje ir šiandien.

II tema. Kintančios evoliucijos perspektyvos: vienalinijinis, universalusis, daugialinijinis evoliucionizmas ir kultūrinė ekologija. Pristatomos trys klasikinio evoliucionizmo (vienalinijinis, universalusis, daugialinijinis) bei naujosios evoliucionizmo formos, analizuojama evoliucionizmo metodologija ir metodai.

III tema. Kultūrinis materializmas. Analizuojamos kultūrinio materializmo teorinės perspektyvos, skaitomi teoretikų darbai.

IV tema. Difuzionizmas, neodifuzionizmas ir kultūros ratų teorijos. Analizuojamos Britų difuzionistų mokyklos idėjos, taip pat Vokiečių-austrų difuzionistų mokyklos idėjos, kurios vėliau buvo perimtos Amerikos antropologų ir transformuotos į kultūros ratų teorijas.

V tema. Istorinė Boaso mokykla: istorinis partikuliarizmas. Analizuojamos istorinio partikuliarizmo idėjos ir Boaso istorinės mokyklos metodologija.

VI tema. Britų socialinė antropologija. B. Malinovskio funkcionalizmas. A. Redcliff'o – Brown'o struktūrinis funkcionalizmas. Aptariamos funkcionalistinės Br Malinovskio ir struktūrinio funkcionalizmo atstovo A. Redcliff'o – Brown'o idėjos, Britų funkcionalizmo mokyklos metodologija.

VII tema. Nuo reliatyvizmo iki kognityvinės antropologijos. Psichologinė kryptis. Analizuojamas teorinių idėjų vystymasis nuo reliatyvizmo iki psichologinės ir kognityvinės antropologijos.

VIII tema. Marksistinė kryptis antropologijoje. Nagrinėjamos pagrindinės marksistinės antropologijos sąvokos, pabrėžiama marksistinių idėjų svarba antropologijos teorijoje.

IX tema. Struktūralizmas ir semiotika. Nagrinėjamos kalbos ir kultūros analogijos, padėjusios struktūralizmui lengvai pereiti nuo lingvistikos prie antropologijos. Išryškinamas struktūralizmo reiškinių tarptautiškumas ir tarpdiscipliniškumas.

X tema. Naratyvumo teorija. Aptariamos naratyvumo teorijos pritaikymo folkloristikoje galimybės. Analizuojamos „išgalvotos kūrybos“ ir „istorinės kūrybos“ sampratos.

XI tema. Performanso teorija. Konteksto teorija. Gilinamasi į performanso krypties teorines nuostatas, ryškinamas dėmesys kontekstui. Supažindinama su kontekstų kategorijomis. Analizuojami teksto ir konteksto santykiai skirtinguose folkloro žanruose.

XII tema. Hermeneutinė fenomenologija. Atskleidžiamas interpretacinio metodo vaidmuo. Supažindinama su pagrindiniais analizės principais.

XIII tema. Intertekstualumo teorija. Komparatyvizmas. Gilinamasi į intertekstualumo ir komparatyvizmo idėjas. Supažindinama su pamatinėmis intertekstualumo teorijos problemomis ir analizės principais. Pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

XIV tema. Poststruktūralizmas ir feministinė antropologija. Analizuojama feministinės antropologijos teorinės nuostatos, nagrinėjami šia tema rašiusių teoretikų darbai, pristatomi galimi analizės metodai.

XV tema. Interpretacinė antropologija. Postmodernizmas ir postmoderni antropologija. Aptariamos postmodernizmo ir interpretacinės antropologijos teorinės nuostatos, tyrimo metodologijos savitumas, analizuojama teorinė literatūra, pateikiami pavyzdžiai ir galimi jų analizės būdai.

Paskaitose taikomi šie metodai: literatūros analizė, atvejo analizė, diskusijos, konsultacijos, savarankiškas (individualus ir grupinis) studentų darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas – 30% pažymio;

Seminarai - 20% pažymio;

Egzaminas - 50% pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	<i>Anthropology in Theory: Issues in Epistemology</i> . Ed. by H. Moore, R. Sanders. Malden: Blackwell, 2006.
	Čiubrinskas V. <i>Socialinės ir kultūrinės antropologijos teorijos: mokomoji knyga</i> . Kaunas: VDU leidykla, 2007.
2.	Čiubrinskas V. <i>Evoliucionizmas. Difuzionizmas. Etnologijos ir antropologijos enciklopedija</i> . Vilnius: LII leidykla, 2011. – http://identitetas.mch.mii.lt/
3.	Layton R. <i>An Introduction to Theory in Anthropology</i> . Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
4.	Lindholm Ch. <i>Culture and Identity: the History, Theory and Practice of Psychological Anthropology</i> . Oxford: Oneworld, 2007.
5.	Lotman J. <i>Kultūros semiotika</i> . Sud. A. Sverdiolas. Vilnius: Baltos lankos, 2004..

6.	<i>Made to Be Seen. Perspectives on the History of Visual Anthropology.</i> Ed. M. Banks, J. Ruby. Chicago and London: The University of Chicago Press, 2011.
7.	Melnikova I. <i>Intertekstualumas: teorija ir praktika.</i> Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2003.
8.	Moore H. Feminist Anthropology. <i>The Routledge Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology</i> Ed. by Barnard A. Spencer J. London-New York, Routledge, 2012.
9.	<i>One Discipline, Four Ways: British, German, French, and American Anthropology.</i> Ed. F. Barth et al. Chicago-London: University of Chicago Press, 2005.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	<i>Anthropological Theory Today.</i> Ed. By Moore H. Cambridge: Polity Press, 2000.
2.	Banks M. <i>Visual Methods in Social Research.</i> London: SAGE publications, 2001.
3.	Barnard A. <i>History and Theory in Anthropology.</i> Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
4.	<i>Cultures of Relatedness. New Approach to the Study of Kinship.</i> Ed. by Janet Carsten. Cambridge: Cambridge University Press 2003.
5.	<i>A New History of Anthropology.</i> Ed. by. H. Kuklick. Malden: Blackwell, 2008.
6.	<i>Homo narrans: folklorinė atmintis iš arti.</i> Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2012.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Rasa Račiūnaitė-Paužuolienė	VDU	Prof. dr.	rasa.raciunaite-pauzuoliene@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN8003	6	Lietuvos istorijos institutas		Etnologijos skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Etninis ir kultūrinis tapatumas

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Ethnic and Cultural Identity

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	1
Seminarai	2
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas - pristatyti šiuolaikiniam etnologijos mokslui reikšmingą tapatumo paradigmą. Pateikiama dalyko samprata, jo teorinės ir metodologinės prieigos, santykis su kitais socialiniais ir kultūriniais reiškiniais. Studentai įgyja gebėjimus pažinti dalyką empiriniame lygmenyje; taikant tapatumo sąvoką kritiškai nagrinėti, teoriškai vertinti ir diskutuoti reiškinius. Studijų formos: paskaitos, seminarai, konsultacijos, savarankiškas studento darbas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course introduces the concept and studies of identity that are significant within contemporary scholarship of ethnology. It presents the general understanding of the subject, its theoretical and methodological aspects, and its relation to the wider social and cultural contexts. The first/second year doctoral students acquire ability to define the subject in empirical fields, to analyze, assess and discuss it theoretically. Teaching methods: lectures, seminars, consultations, home work of a student.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas studentams pateikia bendrąją tapatumo sampratą, tapatumo santykį su kultūra ir etniškumu, kultūrine reprezentacija ir socialine organizacija. Tapatumas pristatomas kaip teoriniu ir empiriniu požiūriu įtakinga šiuolaikinio etnologijos mokslo socialinė teorija. Studentai įgyja gebėjimus nustatyti ir apibūdinti dalyką empiriniame lygmenyje ir teoriškai jį analizuoti, įvertinti ir diskutuoti. Šiame kurse pateikiama tapatybės teorija ir prieiga yra svarbi svarstant individo, bendruomenės ir socialinės organizacijos aspektus, socialines ir kultūrinės simbolizmo formas, kultūros politiką, etniškumo ir socialinio grupavimosi kultūrinius aspektus, kalbos socialines prasmes, etniškumo, nacionalizmą ir tapatumo konfliktą, kultūrinio palikimo ir socialinės atminties įprasminimą, taikomuosius etnologijos aspektus ir kitas temas, kuriuose svarbu įvertinti kultūrinės ir etninės raiškos strateginius ir simbolinius aspektus.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas yra supažindinti studentus su tapatumo samprata ir jos esmėmis, teorinėmis ir metodologinėmis jos prieigomis; suteikti gebėjimus savarankiškai identifikuoti su(si)tapatinimo reiškinius empiriniame lygmenyje, taikant tapatumo teorinę prieigą kritiškai ir problemiška nagrinėti kultūrinius ir socialinius reiškinius ir pristatyti įžvalgas mokslinei diskusijai.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Tapatumas ir modernybė. Tapatumo klausimas aptariamas platesniame modernybės (postmodernybės), individualumo, refleksyvumo kontekste. Tapatumas yra nagrinėjamas kaip empirinis faktas ir kaip mokslinė teorija ir metodologija.

II tema. Kultūrinės ir socialinės tapatumo esmės. Pristatoma tapatumo esmė, pagrįsta sąmoningu savęs suvokimu, jo klasifikacinės praktikos ir prasmės, simbolinis ribų žymėjimas, pagrįstas panašumu ir skirtumu. Dėmesys skiriamas kultūrinei prieigai ir situaciniam ir emblemariam tapatumo pobūdžiui.

III tema. Tapatumas: individualus ir bendruomeninis, asmeninis ir viešas. Aptariamas tapatumo santykis su vidiniais ir išoriniais aspektais, jo įtvirtinantis, judrus ir procesinis pobūdis, santykis ir judėjimas tarp individualaus ir grupinio tapatumų. Pateikiamos tapatumo analizės etinės ir eminės perspektyvos.

IV tema. Tapatumas ir kalba, įvardijimas ir diskursas. Atskleidžiamas tapatumo santykis su kalba, socialinis ir simbolinis kalbos įprasminimas; simbolinė įvardijimo galia ir tapatumo įteisinimas; idėjos apie tapatumą kaip pasakojimą.

V tema. Tapatumas ir laikas, istorija ir tęstinumas. Aptariama diskusija, siejanti tapatumą, laiką ir socialinį ir kultūrinį tęstinumo konstravimą; „išrastas tradicijas“, socialinę atmintį ir praeities simbolių sureikšminimą.

VI tema. Tapatumas ir vieta. Pristatomi pavidalai, kaip individualus ir grupinis tapatumas siejasi su vieta, priklausomybe vietai, lokalizavimo ir per(si)kėlimo iš vietos aspektais. Aptariama mobilizuojantis tapatumo pobūdis, integruojantis vietą, praeitį ir kalbą.

VII tema. Tapatumas ir nacionalizmas. Nagrinėjamos tapatumo ir etniškumo socialinis konstravimas ir kultūrinis reprezentavimas, simbolinis bendruomenės kūrimas, kultūrinis etninių ribų žymėjimas, prasmė ir simbolis kaip bendruomenėms tarpininkaujantys veiksniai ir tautos kaip įsivaizduojamos bendruomenės.

VIII tema. Kultūra, tapatumas ir simbolizmas. Aptariamas santykis tarp kultūros ir tapatumo ir nagrinėjami aspektai: kultūra kaip tapatumas, kultūros simbolinis ženkliskumas, tapatumas ir natūralūs simboliai, „kultūros nacionalizavimas“ ir etniškumas kaip politinė kultūrinio tapatumo išraiška.

IX tema. Tapatumas ir konfliktas. Pateikiama idėja apie tapatumo konfliktą, kuris kyla iš panašumo, o ne skirtumo principo. Nagrinėjamos simbolinės tapatumo praktikos, simbolizmo politinis naudojimas ir požiūris į tapatumą kaip į ribotą išteklių.

X tema. Socialinės tapatumo ribos: jo politiškumas ir biurokратиškumas. Pateikiama tapatumo kritinis aptarimas, kurio pagrindas yra idėja, kad tapatumas yra politinis, administracinis ir norminantis socialinis procesas.

Dėstymo metodai: paskaitos, aiškinimas, literatūros studijavimas ir nagrinėjimas, diskusijos grupėje, konsultacijos, studento savarankiškas darbas, studento referato rašymas ir pristatymas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Savarankiškas studento rašto darbas – 30% pažymio;
Seminarai ir diskusijos - 20% pažymio;
Egzaminas - 50% pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Anderson Benedict. 1999. <i>Įsivaizduojamos bendruomenės</i> . Vilnius: Baltos lankos.
2.	Čiubrinskas Vytis, Kuznecovienė Jolanta (sud.). 2008. <i>Lietuviškojo identiteto trajektorijos</i> . Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
3.	Giddens Anthony. 2000. <i>Modernybė ir asmens tapatumas</i> . Vilnius: Pradai.
4.	Subačius Paulius. 1999. <i>Lietuvių tapatybės kalvė</i> . Vilnius: Aidai.
5.	Bourdieu Pierre. 1984. <i>Language and Symbolic Power</i> . Cambridge: Polity Press.
6.	Cohen Anthony P. 1993. <i>The Symbolic Construction of Community</i> . London, New York: Routledge.
7.	Cohen Anthony P. 1993. Culture as Identity: An anthropologist's view, <i>New Literary History</i> 24(1): 195-209.

8.	Douglas Mary. 1983. How Identity Problems Disappear, Jacobson-Widding A. (ed.). <i>Identity, Personal and Socio-Cultural. Acta Univ. Uppsala, Uppsala Studies in Cultural Anthropology</i> : 35-46. Uppsala.
9.	Harrison Simon. 1999. Identity as a scarce resource, <i>Social Anthropology</i> 7(3): 239-251.
10,	Hobsbawm E., Ranger T. (eds). 1983. <i>The Invention of Tradition</i> . Cambridge: Cambridge University Press.
11.	Jacobson-Widding Anita. 1983. Introduction, Jacobson-Widding A. (ed.). <i>Identity, Personal and Socio-Cultural. Acta Univ. Uppsala, Uppsala Studies in Cultural Anthropology</i> : 13-32. Uppsala.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Savoniakaitė Vida (sud.). 2007. Tapatybė erdvėje ir laike: kintantys regionai, <i>Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos</i> 7(16). Vilnius: Lietuvos istorijos institutas.
2.	Barth Fredrik. 1969. Introduction, Barth F. (ed.) <i>Ethnic Groups and Boundaries</i> . Boston: Little, Brown and Company.
3.	Harrison Simon. 1995. Four Types of Symbolic Conflict, <i>The Journal of the Royal Anthropological Institute</i> 1(2): 255-272.
4.	Löfgren Orvar. 1989. The Nationalization of Culture. <i>Ethnologia Europaea</i> 19: 5-23.
5.	Rausing Singrid. 2004. <i>History, Memory and Identity in Post-Soviet Estonia</i> . Oxford: Oxford University Press.
6.	Skultans Vieda. 1998. <i>The Testimony of Lives: Narrative and Memory in Post-Soviet Latvia</i> . London and New York: Routledge.
7.	Wanner Catherine. 1998. <i>Burden of Dreams: History and Identity in Post-Soviet Ukraine</i> . Pennsylvania State University Press.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Vida Savoniakaitė	Lietuvos istorijos institutas	Dr.	vida.savoniakaite@istorija.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN8006	6	VDU	Humanitarinių mokslų fakultetas	Kultūrų studijų katedra
		LII	Etnologijos ir antropologijos skyrius	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Etniškumas ir nacionalumas

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Ethnicity and nationality

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	1
Seminarai	2
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Jie supažindinami su etniškumo socialinių ir kultūrinių tyrimų kryptimis, analizuojamos šiuolaikinės visuomenės socialinių ir kultūrinių procesų tyrimų aktualijos. Studentai įgyja kompetenciją vertinti kultūras skirtingose kultūrinėse ir etninėse dimensijose; skirti identitetus ir jų dermes, įvairių etninių, kultūrinių, religinių grupių tapatybės išraiškas, identifikuoti realias ir potencialias socialines ir etnokultūrinės problemas, o jas identifikuojant, siūlyti sprendimo būdus.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of this course is to introduce the current issues of ethnicity research. The objective of the course is to present the theoretical and methodological knowledge on research problems of ethnic groups' minorities, identity and alterity, development of the ethnic culture and ethnic processes research. It will discuss the actual discourses of postmodern society research.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dalykas aktualus ir reikalingas siekiant suprasti įvairialypes etniškumo teorines ir praktines perspektyvas, aiškinančias etninių grupių formavimąsi, kitimą ir transformacijas nacionalinėse valstybėse. Dėmesys kreipiamas į lokalius / vietinius bei regioninius etniškumo ypatumus, globalizacijos daromą įtaką etninių ir nacionalinių tapatybių transformacijoms, etninės kultūros raidai. Studijos padės išmokti suprasti ir vertinti etniškumo sąvoką, jos reikšmę, istorinius ir šiuolaikinius etninius procesus įvairiuose socialiniuose kontekstuose. Doktorantai galės spręsti apie tapatybių formavimosi įvairiakryptiškumą ir kompleksiskumą. Šios studijos formuos jų tarpdalykinį supratimą apie etninius procesus.

Dalyko tikslai

Tikslas – supažindinti su etniškumo ir nacionalumo socialinių ir kultūrinių tyrimų kryptimis pasaulyje, šiandieninėmis problemomis, jų teoriniais metodologiniais sprendimo būdais.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. *Etniškumo sampratos ir etninių procesų teoriniai diskursai pasaulio istoriografijoje.* Supažindinsime su esminiais etnologijos, antropologijos ir artimų mokslų teoriniais požiūriais į etninę grupę. Analizuosime primordialų (prigimtinių), instrumentalų ir konstruktyvų požiūrį į etniškumą. Nagrinėsime galimus etninių procesų tyrimo šaltinius, metodus, metodologijas; aptarsime šiuolaikines etninių ir artimai besisiejantių sociokultūrinių procesų aktualijas mokslo tyrimuose.

II tema. *Etninių ir kitų grupių tyrinėjimų perspektyvos*. Šie klausimai bus aptariami nagrinėjant bendruomenės, grupės ir rasės sampratas. Kalbėsime apie bendruomenę kintančiose etninėse grupėse ir šiuolaikiniuose visuomenės virsmuose. Išskirsime etniškumo ir rasės tyrimų skirtumus Europoje ir kitose valstybėse.

III tema. *Etninė ir tautinė tapatybė: tyrimų aktualijos Lietuvoje ir pasaulyje*. Analizuosime teorinius požiūrius į etninę ir tautinę tapatybę, tautos konceptus Lietuvos etnologijos istorijoje bei tautinės tapatybės konstravimo procesus; juos lyginsime su platesniais kontekstais, naujojo nacionalizmo tyrimais.

IV tema. *Savas ir kitas šiuolaikiniuose tyrimuose*. Nagrinėsime kitoniškumo sampratas, „sava“ ir „kita“, šiuolaikinės etninės kultūros ypatumus kultūrinėje įvairovėje. Gilinsimės į etninės tradicijos transformacijas, kalbėsime apie „išrastą“ tradiciją šiuolaikinės imigracijos ir emigracijos procesuose; apibūdinsime lokalias / vietinės, paribio bendruomenės etninės kultūros ypatumus, išskirtinius teorinius ir praktinius aspektus šiuolaikiniuose etniniuose procesuose.

V tema. *Etniniai stereotipai ir autostereotipai*. Nagrinėsime stereotipų atsiradimo priežastis, jų turinį ir pobūdį, daugiausiai dėmesio skiriant etniniams stereotipams.

VI tema. *Grupių socialinės atskirties problemos. Etniniai / religiniai konfliktai*. Susipažįstame su pagrindinėmis etninių grupių atskirties problemomis, analizuojame etninių konfliktų paplitimą, jų priežastis bei siūlomus reguliavimo būdus.

VII tema. *Tarpkultūrinė komunikacija*. Supažįstame su atskirų kultūrų identifikavimo, lyginimo, vertinimo principais, identifikuojame ir analizuojame situacijas ir reiškinius, su kuriais susiduriama, atsidūrus kitos kultūros apsuptyje, modeliuojame galimus problemų įveikimo būdus.

VIII tema. *Pagrindinės šiuolaikinių tyrimų problemos*. Atsižvelgiant į kiekvieno doktoranto disertacijos tematiką, mokslinius interesus ir tyrimų pobūdį, yra identifikuojamos nagrinėtinos problemos. Identifikavus problemas, doktorantas rengia referatą, pristatantį savo tyrimą etninių procesų kontekste.

Studijų metodai

Dėstymo metodai: pasakojimas, aiškinimas, konsultavimas, klausimai-atsakymai, vaizdinės medžiagos demonstravimas, praktikos pavyzdžių nagrinėjimas.

Studijų metodai: diskusijos, atvejo analizė, problemų sprendimas, literatūros ir šaltinių studijavimas ir analizavimas, savarankiškų užduočių pristatymas žodine ar rašytine forma, referato rengimas ir pristatymas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (duomenų sukaupimas, apdorojimas, mokslinio teksto parengimas) – 40% pažymio;
Seminarai - 10% pažymio;
Egzaminas - 50% pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Amit Vered, Rapport Nigel. <i>Community, Cosmopolitanism and the Problem of Human Commonality</i> . London: Pluto Press, 2012.
2.	Anderson Benedict. <i>Įsivaizduojamos bendruomenės. Apmąstymai apie nacionalizmo kilmę ir plitimą</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1999.
3.	Eriksen Thomas H. <i>Ethnicity and Nationalism: Anthropological Perspectives</i> . London: Pluto Press, 2002.
4.	Gellner E. <i>Tautos ir nacionalizmas</i> . Vilnius: Pradai, 1996.
5.	Gingrich Andre, Banks Marcus (eds.). <i>Neo-nationalism in Europe & Beyond: 1–26</i> . New York, Oxford: Beghahm Books, 2006.
6.	Hutchinson John, Smith D. Anthony (eds.). <i>Ethnicity</i> . Oxford, New York: Oxford University Press, 1996.

7.	Kasatkina N., Leončikas T. <i>Lietuvos etninių grupių adaptacija: kontekstas ir eiga</i> . Vilnius: Eugrimas, 2003
8.	Lietuvos tautinės mažumos. Kultūros paveldas. Vilnius, 2001.
9.	Savoniakaitė Vida. (sud.). <i>Lietuvos etnologijos ir antropologijos enciklopedija</i> . Vilnius: LII leidykla, 2011.
10.	Savoniakaitė V. Etniškumas. Lietuviai Latvijos pasienyje, <i>Lietuvos Etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos</i> , 2001, 1 (10), p. 217–230.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
11.	Anglickienė L. Kitataučių įvaizdis lietuvių folklore. Vilnius: Versus Aureus, 2006,
12.	Barnard Alan. <i>History and Theory in Anthropology</i> . Cambridge: University Press, 2000.
13.	Etniškumo studijos: teoriniai samprotavimai ir empiriniai tyrimai. [periodinis leidinys] Vilnius, 2003-2013.
14.	Hroch M. Mažosios Europos tautos. Vilnius: Mintis, 2003.
15.	Intercultural Communication: An Advanced Resource. London, N.Y.: Routledge, 1997.
16.	Lewis, R.D. Kultūrų sandūra. Kaip sėkmingai bendrauti su kitų tautų ir kultūrų atstovais. Vilnius: Alma littera, 2002.
17.	Neuliep, J.W. Intercultural communication. A contextual approach. Sage, 2009.
18.	Savoniakaitė V. Tradicijos: etnologų, antropologų metodologijos ir tyrimai, <i>Res Humanitariae XIII</i> , 2013, p. 246–266.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1	Laimutė Anglickienė	VDU	Doc., dr.	laimute.anglickiene@vdu.lt
2	Vida Savoniakaitė	LII	Dr.	svida@ktl.mii.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN 8007	6	Lietuvos istorijos institutas		Etnologijos ir antropologijos skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Etnografinių lauko tyrimų teorija ir metodai

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Theory and Methods of the Ethnographic Fieldwork

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	2
Seminarai	1
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Dalykas skiriamas pirmųjų/antrųjų studijų metų doktorantams. Jie supažindinami, kokia etnografinių lauko tyrimų istorija, ištakos ir perspektyvos pasaulyje. Nagrinėsime pagrindines etnografinių lauko tyrimų teorines sąvokas ir metodus. Siekiame suteikti etnologijos metodologijos žinias, padėsiančias etnografinių lauko tyrimų planavimą ir etnografinių klausimynų parengimą. Taip pat nagrinėsime saugių ir efektyvių lauko tyrimų praktiką, supažindinsime su lauko tyrimų etika ir gautų duomenų saugojimu ir panaudojimu.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The subject is intended for first / second year doctoral students. They are introduced to the history, origins and perspectives of ethnographic fieldwork in the world. We will examine the main theoretical concepts and methods of ethnographic fieldwork. We aim to provide knowledge of ethnological methodology to assist in the planning of ethnographic field research and the preparation of ethnographic questionnaires. We will also examine the practice of safe and effective fieldwork, introduce the ethics of field research and the storage and use of the data obtained.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Vienas svarbiausių veiksnių, lemiančių disertacijos sėkmę - kompetetingi etnografinių lauko tyrimų rezultatai. Kurso metu siekiama suteikti teorinių bei praktinių žinių apie etnologijos metodiką ir metodines priemones bei užtikrinti saugius lauko tyrimus, kaupiant patikimus duomenis. Taip pat dalintis asmenine lauko tyrimų patirtimi. Aktualu supažindinti su lauko tyrimų etikos reikalavimais.

Dalyko tikslai

Tikslas - supažindinti doktorantus su etnografinio lauko tyrimo teorijos istorija ir pagrindinėmis sąvokomis, išmokyti saugiai ir kokybiškai, remiantis profesiniais etikos principais, atlikti tyrimą, gaunant patikimus duomenis, kuriuos doktorantai gebėtų susisteminti, o medžiagą tinkamai sutvarkyti archyvavimui.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Dalykas apima šias temas:

1. *Etnografinių lauko tyrimų istorija ir teorijos ištakos.* Supažindinsime su pirmaisiais etnografiniais tyrimais Europoje, Lietuvoje, Rusijos imperijoje. Aptarsime etnografinių kelionių, statistikos, *Volkskunde* ir *Völkerkunde*, geografinės statistikos, kartografijos bei kitas sąvokas. Kalbėsime kaip užsimezgė ir kristalizavosi etnografinių tyrimų metodologija ir metodai, nagrinėdami Johanno Gottfriedo Herderio, Georgo Forsterio, Eduardo Volterio, Jono Basanavičiaus, Baudouin de Courtenay-Ehrenkreutzowa Cezarja tyrimus Lietuvoje.
2. *Šiuolaikinės etnografinių lauko tyrimų perspektyvos.* Dėmesys bus telkiamas į *daugiabalsę, daugiavietę* ar *išvietintą* etnografiją; kalbėsime, kokie šios etnografijos metodai pasaulio moksle. Narinėsime *refleksyvumą* etnografijoje. Analizuosime, kaip rinkti etnografinių lauko tyrimų metodologiją savo tyrimui.
3. *Pasirengimas etnografiniams lauko tyrimams.* Praktinių užsiėmimų metu bus analizuojamas pasirengimas lauko tyrimams, kuris apima techninį ir metodinį pasiruošimą lauko tyrimams, etnografinių klausimų lapo sudarymą.
4. *Lauko tyrimų vykdymas.* Šioje temoje aptarsime pateikėjų atranką, interviu vykdymą, ekspedicijos dienoraščio rašymą, įvairaus pobūdžio problemų (išskylančių nežinomoje vietovėje) sprendimą. Taip pat aiškinsimės lauko tyrimo specifiką: klausinėjant dviem temomis; skirtingo pobūdžio vietovėse (mieste, miestelyje, kaime); skirtingoje polietninėje ir/polikonfesinėje aplinkoje; vykdant tyrimą užsienyje. Bus vykdomi tiek teoriniai, tiek ir praktiniai užsiėmimai.
5. *Lauko tyrimų etika.* Aptarsime bendravimo su žinių pateikėju ypatumus, jo teisių ir interesų apsaugą.
6. *Lauko tyrimų duomenų sutvarkymas.* Kalbėsime tiek apie asmenines medžiagos susistemavimo ir apdorojimo problemas, tiek ir apie reikalavimus, pateikiant ją į archyvą ar rankraštinę.

Dalykas įsisavinamas paskaitų, seminarų ir bandomųjų lauko tyrimų metu. Taip pat doktorantams individualiai gilinantis į metodinę literatūrą.

Studijų pasiekimų vertinimas

Studijų pasiekimo vertinimą sudaro: 1. Teorinių žinių (30 proc.); 2. Sudaryto etnografinio klausimų lapo (30 proc.); 3. Pagal asmeniškai parengtą lapą surinktų duomenų ir jų apibendrinimo (40 proc.) vertinimas.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Čepaitienė Auksuolė (sud.) Tekstas kaip šaltinis: teoriniai aspektai ir tyrinėjimų praktika, Lietuvos etnologija, Socialinės antropologijos ir etnologijos studijos, 2003 3(12), p. 129-166.

2	Campbell Elizabeth and Lassiter Luke Eric. 2015. <i>Doing Ethnography Today: Theories, methods, Exercises</i> . Malden, Oxford: Wiley Blackwell
3	Kerbelytė Bronislava. Etnografinės medžiagos rinkimo metodikos. Mokymo priemonė etnologijos specialybės studentams. Kaunas, 2005.
4	Etnografija, t. 26, p. 164-258 (V. Miliaus eksoedicijų dienorašiai)
5	Mardosa Jonas. Etnografija ir etnografo darbas. Vilnius, 2016.
6	Merkienė Irena Regina. Šiokiadienių ir šventadienių etnografija. Etnografinių duomenų rinkimo pagrindai. Vilnius, 2007.
7	Munck Victor C. Kultūros tyrimai: patirtis ir apibendrinimai, Kaunas, 2008.
8	Okely Judith. <i>Anthropological Practice Fieldwork and the Ethnographic Method</i> . Routledge, 2020.
9	Savoniakaitė Vida. 2021. A Romantic nation: Eduards Volters' concepts of ethnographical-statistical studies of Lithuania, <i>Prace Kulturoznawcze</i> 25, 1: 107-126. https://doi.org/10.19195/0860-6668.25.1.7
10	Savoniakaitė Vida. 2019. The Regional Studies Movement in Soviet Lithuania, <i>Journal of Ethnology and Folkloristics</i> 2019 13(2): 71-89. https://doi.org/10.2478/jef-2019-0014

Papildoma literatūra

1	Anglickienė Laima. Lietuvos etnologijos istoriografija (XX amžius). Kaunas, 2008.
2	Balys Jonas. Tautosakos rinkėjo vadovas. Kaunas 1936 ir 1940.
3	Paukštytė-Šaknienė Rasa, Šidiškienė Irma. Naujų etnografinių lauko tyrimo būdų paieška: apklausa dviese, Lietuvos etnologija. Socialinės antropologijos ir etnologijos studijos, 2008 8 (17), p. 117-138.
4	Ramanauskaitė Egidija. Šiuolaikinės kultūros fenomenų tyrinėjimai. Kaunas, 2002.
5	Savoniakaitė Vida. 2008. Lietuvos etnografija tarp savos kultūros tyrimų, <i>Lituanistica</i> , 2008, 54, nr. 4(76), p. 62–73.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Rasa Paukštytė - Šaknienė	Lietuvos istorijos institutas	Hum. m. dr.	rasa.sakniene@gmail.com

2.	Žilvytis Šaknys	Lietuvos istorijos institutas	Hum. m. dr.	shaknys@gmail.com
3.	Vida Savoniakaitė	Lietuvos istorijos institutas	Hum. m. dr.	vida.savoniakaite@istorija.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN 9009	6	VDU	Humanitarinių mokslų fakultetas	Kultūrų studijų katedra
		LII	Etnologijos ir antropologijos skyrius	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Europos tautų papročiai

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

European Customs and Traditions

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	1
Seminarai	2
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Pagrindinis dėmesys kreipiamas lyginamajai Europos šalių kalendorinių ir gyvenimo ciklo papročių analizei, laiko ir teritorijos perspektyvose, išskiriant konfesinius, etninius, socialinius, ekonominius ir ideologinius jų raiškos aspektus. Taip pat kursas apima *laiko, tradicijos, tradicinės kultūros ir modernizacijos* sampratas. Studentai įgyja kompetenciją atlikti mokslinę Europos šventinės tradicijos analizę; apibūdinti paprotinių tradicijų transformacijas nacionaliniame ir kultūrinės globalizacijos kontekstuose.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course takes a comparative approach in understanding life cycle and calendar traditions of European countries. Customs and traditions will be analyzed in the context of time and territory, taking into account its confessional, ethnical, social, economical and ideological aspects. Also this course covers the concepts of time, tradition, traditional culture and modernization. The second year doctoral students acquire competence in scientific analysis of the European feast tradition; also as in defining of the transformation of custom forms in the national and global contexts.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Europos tautų papročių kursas suteikia esminių žinių apie Europos šalių kalendorinių ir gyvenimo ciklo papročius, kurios yra būtinos norint atlikti lokalinės šventinės tradicijos tyrimus plačioje lyginamojoje perspektyvoje. Šventiniuose papročiuose koncentruojasi pagrindiniai konkrečios kultūrinės tradicijos simboliai, todėl gebėjimas tirti šventinę tradiciją taikant šiuolaikinius tyrimo metodus suteiks žinių ir apie pamatines tiriamo sociumo vertybes.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas – pristatyti Europos šventinės tradicijos ištakas, jos istorinę raidą bei transformacijas, suteikti žinių apie šventinės tradicijos mokslinės analizės metodus ir metodologiją.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Laiko samprata: vidinis, socialinis ir istorinis laikas. Pristatomos skirtingos laiko sampratos. Parodoma kaip laiko samprata gali įtakoti analizuojamą kultūrinį tekstą.
II tema. Tradicijos sąvoka, tradicinė kultūra ir modernizacija Europoje. Pristatomos tradicinės ir moderniosios kultūros sąvokos. Parodoma jų tarpusavio sąveika.

III tema. Gyvenimo ciklo tradicijų klasifikacija. Gimimas ir krikštytos, vardynos. Aptariama gyvenimo ciklo apeigų samprata. Pateikiamos apeigų lydėjusių žmogaus atėjimą į šį pasaulį lyginamoji analizė.

IV tema. Brandos apeigos, religinė ir civilinė konfirmacija. Plačiame europiniame kontekste aptariamos šventės susijusios su amžiaus tarpsnių kaita bei įteisinimu. Parodomos jų istorinės transformacijos nuo kaimo tradicijų iki šiuolaikinio jaunimo ritualinės elgsenos modelių.

V tema. Vedybos ir vestuvės, vedybų metinės. Analizuojami tradicinių ir šiuolaikinių vestuvių papročiai. Pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės atvejai.

VI tema.. Mirtis ir laidotuvės, mirties metinių paminėjimas. Pateikiama lyginamoji su mirtimi ir laidotuvėmis susijusių papročių analizė. Aptariami įvairūs kultūrinės globalizacijos bei vartotojiškos kultūros poveikio šiuolaikinėms miesto laidotuvėms atvejai.

VII tema. Kalendoriaus istorija, pastoviosios ir kilnojamos šventės. Bažnytinės ir pasaulietinės šventės. Parodomos laiko skaičiavimo ir kalendorinių sistemų sąsajos su civilizacijos raida. Pristatomos įvairios kalendorinės sistemos ir jų sąlygoti šventinės tradicijos pokyčiai.

VIII tema. Pavasario ir vasaros kalendoriniai papročiai. N Pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

IX tema. Rudens ir žiemos kalendoriniai papročiai. Pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

X tema. Darbo ir profesinės šventės. Aptariamos su darbine veikla susijusios apeigos ir papročiai. Atskleidžiamos jų sąsajos su kalendorinio ciklo šventėmis.

XI tema. Galios, simboliai ir šventinio kalendoriaus restruktūrizacijos. Nagrinėjamos galios sampratos. Parodomas įvairių socialinių galių siekis kontroliuoti šventinę tradiciją. Atskleidžiama kaip galių persikirstymas sąlygoja šventinio kalendoriaus restruktūrizacijos procesus.

XII tema. Globalinė migracija, tradicijos išradinėjimai ir šventinės tradicijos pokyčiai. Atskleidžiama turizmo industrijos įtaka šventinės tradicijos transformacijoms šiuolaikinėje visuomenėje.

XIII tema. Miesto ir valstybinių (tarptautinių) švenčių specifika. Analizuojamas religinio ir pasaulietinio kalendoriaus santykis, parodoma kaip per šventinę tradiciją atsiskleidžia visuomenėje donuojančių galių santykis.

XIV tema. Gimtadieniai ir vardadieniai, jubiliejai. Aptariam modernių šventinės elgsenos formų genezė. Jų vaidmuo šiuolaikinėje visuomenėje.

XV tema. Kitos tradicinės ir moderniosios šventės. Pateikiami pavyzdžiai ir parodomi galimi jų analizės būdai.

Paskaitose taikomi šie metodai: literatūros analizė, atvejo analizė, diskusijos, konsultacijos, savarankiškas (individualus ir grupinis) studentų darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas – 40% pažymio;

Seminarai - 10% pažymio;

Egzaminas - 50% pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bell C. Ritual. Perspectives and dimensions. New York, Oxford: Oxford University Press, 1997.
2.	The Invention of Tradition (eds. E. Hobsbawm and T. Ranger). Cambridge: Cambridge University Press, 1983.
3.	Revitalizing European Rituals (Jeremy Boissevain, ed.). London and New York. Routledge. 1992.
4.	Kalendarnyje obyčai i obriady v stranach zarubiežnoj Evropy /European Calendar Customs and Rites/ (ed. S. A. Tokarev). T.I-IV. Moskva: Nauka, 1977 - 1983.
5.	Roždienijie riebonka v obyčajach i obriadach. Strany zarubiežnoj Evropy / European

	Childbirth Customs and Rites in Europe (ed. N. N. Gracianskaja i A. N. Kožanovskij). Moskva: Nauka, 1999.
6.	The ritual year 2: The Ritual Year and Ritual Diversity. Proceedings of the Second International Conference of the SIEF Working Group on the Ritual Year. Institute for Language and Folklore in association with the Department of Ethnology and the Department of Religious Studies, Goteborg University. Gothenburg, Sweden, 2007.
7.	The ritual year 3: The ritual year and history: proceedings of the 3rd international conference of the sief working group on the ritual year, Strážnice, May 25-29, 2007 / (ed. Irina Sedakova). Strážnice : Narodní ústav lidové kultury, 2008.
8.	The ritual year 5: The Power of the Mask.(ed. A. Vaicekauskas) Kaunas: Vytautas Magnus university, 2013
9.	The ritual year 6: The Inner and the Outer (ed. M. Koiva): Tartu: Estonian Literary Museum: Department of Folkloristic, 2011.
10.	Kerbelytė B. Slavų folkloras / Slavic Folklore/.Kaunas: Vytauto Didžiojo univerisitetas, 2012.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Vaicekauskas A. Lietuvių žiemos šventės /Lithuanian Winter Holidays/. Kaunas: VDU leidykla, 2005
2.	Šaknys Ž. B. Jaunimo brandos apeigos Lietuvoje /Youth's Initiation Rites in Lithuania/. Vilnius: Pradai, 1996.
3.	Lietuvos kultura. Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos papročiai / Lithuanian Culture. Traditions of Lithuania Minor and Samogitia/ (ed. Ž. Šaknys). Vilnius: LII leidykla, 2012.
4.	Vyšniauskaitė A., Kalnius P., Paukštytė-Šaknienė R. Lietuvių šeima ir papročiai /Lithuanian Family and traditions/. Vilnius: Mintis, 2008.
5.	Antropologia widowisk. Zagadnienia i wybor tekstow. Warszawa: Wydawnictwo uniwersytetu Warszawskiego, 2005.
6.	Ogrodowska B. Zwyczaje, obrzędy i tradycje w Polsce. Warszawa: Verbinum, 2001.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Arūnas Vaicekauskas	VDU	doc. dr.	arunas.vaicekauskas@vdu.lt
2.	Žilvytis Šaknys	LII	dr.	shaknys@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
9010	6	Klaipėdos universitetas	Socialinių ir humanitarinių mokslų fakultetas	Baltų filologijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Lyginamoji mitologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Comparative mythology

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	1
Seminarai	2
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Suteikiama žinių apie mitus ir mitologiją; mitų tyrimo istoriją ir metodus; mito raidą nuo tikros istorijos iki sakmės; baltų ir kitų indoeuropiečių mitus apie pasaulio kilmę; šaltinius, žymiausius tyrinėtojus ir jų darbus, svarbiausius mitus; universalias ir bendraindoeuropietiškas mitologemas, jų atspindžius baltų mitologijoje, apie universaliųjų mitologemų prasmę šiandienos kultūroje.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The knowledge is provided about myths and mythology ; the history and methods of the research into myths; the evolution of a myth from a true story to a legend; the myths of the Balts and other Indo-European peoples about the origin of the world; the sources, outstanding researchers, and their works, as well as major myths; the universal and common Indo-European mythologemes and their reflection in the Baltic mythology; and about the meaning of the universal mythologemes in the contemporary culture.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Tradicinio laikotarpio, taip pat ir šiandienos etninė kultūra susiformavo veikiamą ankstesniųjų epochų kultūros ir religijų, o mitai, mitinis mąstymas (per juos ir mitologija) davė pradžią, impulsą religijai, filosofijai, literatūrai, mokslui. Kitaip tariant, mitologiją galime laikyti žmonijos dvasinio gyvenimo lopšiu, kvintesencija. Nepažinus, neperpratus mitų, mitinio mąstymo, mitologijos, iš esmės neįmanoma vertinti, tirti, analizuoti jokio tradicinio laikotarpio ar šiandieninės visuomenės kultūros reiškinių.

Dalyko tikslai

Suteikti žinių apie mitus ir mitologiją; mitų tyrimo istoriją ir metodus; mito raidą nuo tikros istorijos iki sakmės; apie universalias ir bendraindoeuropietiškas mitologemas; apie universaliųjų mitologemų prasmę šiandienos kultūroje

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Lyginamosios mitologijos objektas, mitas ir mitologija. Aptariami pagrindiniai lyginamosios mitologijos terminai, jų genezė ir įvairios interpretacijos, analizuojama mitų paskirtis.
 II tema. Mitų tyrimo istorija ir metodai. Analizuojamos mitų tyrimo mokyklos: antikinė, romantinė, lingvistinė, antropologinė, psichoanalitinė, sociologinė, struktūralistinė, semiotinė.
 III tema. Mitų rūšys. Aptiriamos ir analizuojamos įvairios mitų rūšys: kosmogoniniai, teogoniniai, antropogoniniai, soteriologiniai, eschatologiniai mitai, jų genezė.

IV tema. Žemės mitologija. Analizuojama viena universaliausių mitologemų - mirštančio ir vėl prisikeliančio dievo (Tiamata ir Mardukas, Ozyris, Demetra ir Persefonė, Kristus, Perkūnas ir Velinas) – žemės regeneracinių galių simbolio – genezė, raida, sklaida.

V tema. Dangaus mitologija. Gilinamasi į amžinųjų dangaus simbolių – saulės, mėnulio, žvaigždžių mitinį įprasminimą, jų raišką baltų ir kitų tautų kultūroje.

VI tema. Gyvūnų mitologija. Didžiausias dėmesys skiriamas totemizmo genezei, analizuojami toteminiai mitai, jų paplitimas, refleksijos baltų pasaulėžiūroje. (a) paskaita, b) diskusija).

VII tema. Augalų mitologija. Gretinami žmonijos materialinės kultūros raidos ir augalų mitologizacijos procesai. Analizuojama universali mitologema – pasaulio, gyvybės, pažinimo medis bei jo refleksijos įvairiose kultūrose.

VIII tema. Ugnies mitologija. Aptariama vienos pasaulio stichijų, jėgos, kuri persmelkia bei jungia pagrindines pasaulio sferas – dangų, žemę, požemį ir užtikrina pasaulio egzistenciją, mitų genezė ir raida, simbolių universalumas, archetipiškumas.

IX tema. Vandens mitologija. Analizuojami kosmogoniniai, eschatologiniai ir soteriologiniai mitai, jų refleksijos įvairiose kultūrose.

Metodai

Dėstymo metodai: pasakojimas, aiškinimas, konsultavimas, klausimai-atsakymai, vaizdinės medžiagos demonstravimas, praktikos pavyzdžių nagrinėjimas.

Studijų metodai: diskusijos, atvejo analizė, problemų sprendimas, literatūros ir šaltinių studijavimas ir analizavimas, savarankiškų užduočių pristatymas žodine ar rašytine forma, referato rengimas ir pristatymas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (mokslinio teksto parengimas) – 40% pažymio;

Seminarai - 10% pažymio;

Egzaminas - 50% pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Eric Csapo. <i>Theories of mythology</i> . Malden: Blackwell Publishing, 2005.
2	Roland Barthes. <i>Мифология</i> . Москва: Издательство им. Сабашниковых, 2000.
3	Jacopozi A. Religijos filosofija. Iš italų kalbos vertė Rita Šerpytė. Vilnius: Aidai 1997.
4	Claude Levi Strauss. <i>Laukinis mąstymas</i> . Iš prancūzų kalbos vertė Marius Daškus. Vilnius: Baltos lankos, 1997.
5	Jaan Puhvel. <i>Lyginamoji mitologija</i> . Iš anglų kalbos vertė Lina Būgienė. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2001.
6	Rimantas Balsys. <i>Lietuvių ir prūsų dievai deivės, dvasios: nuo apeigos iki prietaro</i> . Klaipėda: KU leidykla, 2010.
7	Бронислав Малиновский. <i>Научная теория культуры</i> . Москва: ОГИ, 2000.
8	Victor Witter Turner. <i>Символ и ритуал</i> . Москва: Наука, 1983.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Max Müller. <i>Lectures on the Science of Language</i> . London: Green, Longman and Roberts, 1861.
2	Friedrich Wilhelm Joseph Schelling. <i>Philosophie der Mythologie</i> . Stuttgart und Augsburg, 1857. Prieiga per internetą: http://books.google.lt/books?id=6O4GAAAcAAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false . (Žiūrėta 2016 02 28).
3	Jane Ellen Harrison. <i>Themis: A Study of the Social Origins of Greek Religion</i> . Cambridge: Cambridge University Press, 1912.

4	<i>Mitologija šiandien. Antologija.</i> Sudarė Algirdas Julijus Greimas, Teresa Mary Keane. Vilnius: Baltos lankos, 1996.
5	Émile Durkheim. <i>Elementarios religinio gyvenimo formos: toteminė sistema Australijoje.</i> Iš prancūzų kalbos vertė Jūratė Karazijaitė, Jonė Ramunytė. Vilnius : Vaga, 1999.
6	Яков Эммануилович Голосовкер. <i>Логика мифа.</i> Москва: Наука, 1987.
7	Алексей Фёдорович Лосев. <i>Очерки античного символизма и мифологии.</i> Москва : Мысль, 1993.
8	Silvestras Gaižiūnas. <i>Klajojantys siužetai baltų literatūrose: mitai, legendos, literatūriniai tipai.</i> Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2009.
9.	Rolandas Kregždys. <i>Baltų mitologemų etimologijos žodynas. T. I. Kristburgos sutartis.</i> Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2012.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
	Rimantas Balsys	Klaipėdos universitetas	Prof. dr. (hp)	rimantas.balsys@ku.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN9012	6	VDU	HMF	Kultūrų studijų katedra
		LII	Etnologijos ir antropologijos skyrius	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Šeimos ir lyčių studijos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Family and gender studies

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	1
Seminarai	2
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Šiame kurse nagrinėjamos šeimos ir lyčių studijų koncepcijos tarpkultūriniame kontekste, supažindinama su lyčių studijų kryptimis bei tyrimų tendencijomis pasaulyje. Doktorantai įgyja kompetenciją apibrėžti, analizuoti bei įvertinti šeimos ir lyčių tyrimų teorijas, taikyti teorines žinias praktinėje veikloje, nustatyti realias ir potencialias šių dienų šeimos problemas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of this course is to introduce the main trends and the research tendencies of family and gender studies. Objectives of the course: to study the family and gender in the cross-cultural context. The course takes a comparative approach in understanding the gender stratification in different societies, as well as, family's customs and traditions by various cultures. The doctoral students acquire competence in defining, assessing and discussing various theories of gender studies.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šeima – viena svarbiausių institucijų, nuo kurios priklauso mūsų visuomenės demografinė, ekonominė, politinė ateitis, todėl šeimos ir lyčių studijos užima svarbią vietą humanitarinių ir socialinių mokslų tyrimuose. Doktorantams šis kursas aktualus tuo, kad, išklause kursą, jie sugebės pritaikyti teorines ir metodologines žinias bei įgūdžius šeimos ir lyčių tyrimuose.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas – nagrinėti šeimos ir lyčių studijų koncepcijas tarpkultūriniame kontekste; supažindinti su lyčių studijų kryptimis bei tyrimų tendencijomis Europoje ir pasaulyje. Suteikti žinių apie šeimos ir lyčių studijų analizės metodus ir metodologiją, tyrimų istoriją ir raidą.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Šeimos ir lyčių tyrimų objektas, uždaviniai, pagrindinės sąvokos. Analizuojamos svarbiausios šeimos ir lyčių sąvokos, gilinamasi į tyrimo objektą ir uždavinius.

II tema. Šeimos ir lyčių tyrimų metodologijos ypatumai. Gilinamasi į lauko tyrimų ypatumus, nurodoma metodologinė šeimos ir lyčių tyrimų specifika, pristatomi šeimos ir lyčių tyrimų analizės metodai.

III tema. Šeimos ir lyčių tyrimų Europoje ir JAV apžvalga. Analizuojamos Europos ir JAV šeimos ir lyčių tyrimų teorinės perspektyvos, nagrinėjami šioms studijoms skirti autorių darbai, diskutuojama apie Europos ir JAV tyrimų skirtumus.

IV tema. Pagrindinės lyčių ir šeimos tyrimų teorijos. Nagrinėjamos lyčių studijų teorijos, analizuojami lyčių ir šeimos teorijoms skirti darbai, pristatomi galimi analizės būdai ir metodai.

V tema. Lyties samprata bei lyčių vaidmenų istorinė raida. Analizuojama lyčių samprata skirtingose kultūrose, gilinamasi į lyčių vaidmenų istorinę raidą, pateikiami pavyzdinio atvejo analizės pavyzdžiai.

VI tema. Biologinis, socialinis, kultūrinis lyčių tapatumas. Nagrinėjami biologinio, socialinio, kultūrinio lyčių tapatumų skirtumai, skaitomi šia tema autorių darbai, pateikiami atvejo analizės pavyzdžiai.

VII tema. Vyrų ir moterų seksualumas. Gilinamasi į vyrų ir moterų seksualumo skirtumus, nagrinėjami vyrų ir moterų seksualumo stereotipai, pateikiami atvejo pavyzdžiai ir galimi jų analizės būdai.

VIII tema. Lyčių stratifikacija ir socializacija. Analizuojama socializacijos įtaka lyties vaidmeniui, lyčių stratifikacijos skirtumai įvairiose visuomenėse, nagrinėjami šia tema rašiusių teoretikų darbai, pateikiami pavyzdinio atvejo pavyzdžiai ir galimi jų analizės būdai.

IX tema. Šeimos sandara, formos ir funkcijos. Aptariama ir analizuojama įvairių socialinių grupių šeimos sandara, forma, funkcijos; analizuojami šia tema rašiusių teoretikų darbai.

X tema. Šeimos modelis ir jo pokyčiai šiuolaikinėje visuomenėje. Nagrinėjamos šeimos modelio pokyčių priežastys šiuolaikinėje visuomenėje, susipažįstama su teorine literatūra.

XI tema. Šeimos papročių ir kultūrinių tradicijų ypatybės. Analizuojamos šeimos papročių ir kultūrinių tradicijų ypatybės, pateikiami skirtingų kultūrų pavyzdžiai ir jų analizės būdai.

XII tema. Reprodukcija, nėštumas, pogrindinis laikotarpis. Nagrinėjama reprodukcijos sistema ir jos atliekamos funkcijos, analizuojami šia tema rašiusių autorių darbai, pateikiami skirtingų kultūrų pavyzdžiai.

XIII tema. Vedybos ir namų ūkis. Gilinamasi į vedybų ir namų ūkio sąsajas. Pateikiami pavyzdinio atvejo pavyzdžiai ir galimi jų analizės būdai.

XIV tema. Netekties kultūrinės perspektyvos: senatvė ir mirtis šeimoje ir už jos ribų. Analizuojami mirties ir netekties klausimai, nagrinėjami šia tema rašiusių teoretikų darbai, pristatomi galimi analizės būdai ir tyrimo metodologija.

XV tema. Šiuolaikinės šeimos politikos aspektai Europos Sąjungoje. Aptariami šeimos politikos aspektai ES šalyse, postmodernios šeimos gyvenimo būdo tendencijos, analizuojama teorinė literatūra, pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

Dėstymo metodai: pasakojimas, aiškinimas, konsultavimas, klausimai-atsakymai, vaizdinės medžiagos demonstravimas, praktikos pavyzdžių nagrinėjimas.

Studijų metodai: diskusijos, atvejo analizė, problemų sprendimas, literatūros ir šaltinių analizė, savarankiškų užduočių pristatymas (individualus ir grupinis) žodine ar rašytine forma, referato rengimas ir pristatymas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas – 30% pažymio;

Seminarai - 20% pažymio;

Egzaminas - 50% pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bučaitė-Vilkė J. et al. <i>Lyčių politika ir gimstamumo ateitis</i> . Kaunas: VDU leidykla, 2012.
2.	Cherlin A. <i>Public and Private Families: an Introduction</i> . New York: McGraw-Hill, 2013.
3.	<i>Handbook of Family Theories: a Content-Based Approach</i> . Ed. by M. A. Fine, F. D. Fincham. New York-London: Routledge, 2013.
4.	Goody J. <i>The Development of the Family and Marriage in Europe</i> . Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
5.	Gruodis K. Feminizmo istorija. <i>Feminizmo ekskursai. Moters samprata nuo antikos iki postmodernizmo. Antologija</i> . Sud. K. Gruodis. Vilnius: Pradai, 1995, 10-43.
6.	<i>Kinship and Family. An Anthropological Reader</i> . Ed. by R. Parkin and L. Stone. Malden-Oxford, Blackwell Publishing, 2004.

7.	Šatkauskienė V. Kai kurie lyčių suvokimo apsektai tradicinėje kaimo bendruomenėje. <i>Lyčių samprata tradicinėje kultūroje</i> . Vilnius: LLKC, 2005, 107-117.
8.	Miškinis K. <i>Šeima pasaulio šalių kultūrose: vadovėlis</i> . Kaunas: LKKA leidykla, 2006.
9.	Račiūnaitė-Paužuolienė R. <i>Lietuvių šeima vertybių sankirtoje</i> . Kaunas: VDU leidykla, 2012.
10.	<i>Sex and Gender Hierarchies</i> . Ed. by B. D. Miller. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
11.	Vyšniauskaitė A., Paukštytė R., Kalnius P. <i>Lietuvių šeima ir papročiai</i> . Vilnius: Mintis, 2008.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	<i>Handbook of Marriage and the Family</i> . Ed. by G. W. Peterson, K. R. Bush. New York: Springer, 2013.
2.	Helgeson V. <i>Psychology of Gender</i> . Boston: Pearson, 2012.
3.	Jančaitytė Šeimos politikos formavimo problemų analizė. <i>Socialinių mokslų studijos</i> . 2010, 3(7), p. 81–96.
4.	Maslauskaitė A. <i>Šeima abipus sienų: Lietuvos transnacionalinės šeimos genezė, funkcijos, raidos perspektyvos</i> . Vilnius: Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras, 2007.
4.	Matulienė G. <i>Šeimos psichologija</i> . Vilnius: Ciklonas, 2012.
5.	Obelenienė B., Narbekovas A. Moteriškosios tapatybės ir lyčių santykių modelio paieška šiuolaikinėje visuomenėje. <i>Soter</i> , 2007, 21 (49), 43-62. - http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2007~ISSN_1392-7450.N_21_49.PG_43-62/DS.002.0.01.ARTIC
6.	Ortner S. Ar moters ir vyro santykis toks kaip gamtos ir kultūros? <i>Feminizmo ekskursai. Moters samprata nuo antikos iki postmodernizmo. Antologija</i> . Sud. K. Gruodis. Vilnius: Pradai, 1995, 307-336.
7.	Stankūnienė V., Jasilionienė A., Jančaitytė R. <i>Šeima, vaikai, šeimos politika: modernėjimo prieštaros</i> . Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, 2005.
8.	Tereškinas A. <i>Vyrų pasaulis: vyrų žaizdos vyriškumas Lietuvoje</i> . Vilnius: Baltos lankos, 2011.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Rasa Račiūnaitė-Paužuolienė	VDU	Prof. dr.	rasa.raciunaite-pauzuoliene@vdu.lt
2.	Rasa Šaknienė	LII	dr.	rasa.sakniene@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN9014	6	VDU	HMF	Kultūrų studijų

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Miesto kultūros studijos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Studies of Urban Culture

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	1
Seminarai	2
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – supažindinti su miesto kultūros studijų kryptimis bei tyrimų tendencijomis pasaulyje. Studentai įgyja kompetenciją apibrėžti, nagrinėti bei įvertinti įvairius miesto kultūros studijų raidos klausimus, nustatyti realias ir potencialias šių dienų miestų problemas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of this course is to introduce the main trends and the research tendencies of urban studies for the first/second year doctoral students. The doctoral students acquire competence in defining, assessing and discussing various problems of urban cultural studies.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Miesto kultūros tyrimai – neatskiriama šiuolaikinių tyrimų dalis, su kuria susiduria dabartiniai humanitarinių ir socialinių mokslų tyrinėtojai. Doktorantams šis kursas aktualus tuo, kad, išklaušę šį kursą, jie žinos kaip taikyti teorines ir metodologines žinias bei įgūdžius miesto kultūros tyrimuose.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – supažindinti su miesto kultūros studijų kryptimis bei tyrimų tendencijomis Lietuvoje, Europoje ir pasaulyje, suteikti žinių apie miestų tyrimo analizės metodus ir metodologiją, miesto tyrimų istoriją ir raidą.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Pagrindinės miesto kultūros studijų sąvokos. Analizuojamos svarbiausios urbanistinės sąvokos, miesto kultūros studijoms skirti autorių darbai, gilinamasi į miesto kultūros terminus.

II tema. Miesto lauko tyrimų ypatumai. Gilinamasi į lauko tyrimų mieste ypatumus, nurodoma metodologinė miesto tyrimų specifika, išryškinami miesto ir kaimo tyrimų skirtumai, pristatomi galimi miesto tyrimų analizės metodai.

III tema. Miesto kultūros tyrimai Europoje ir JAV. Analizuojamos Europos ir JAV miesto kultūros tyrimų teorinės perspektyvos, skaitomi miesto kultūros studijoms skirti autorių darbai, diskutuojama apie Europos ir JAV miesto tyrimų skirtumus.

IV tema. Urbanizmo teorija; miesto gyvenimas kaip specifinis socialinis reiškiny. Nagrinėjamos urbanizmo teorijos, analizuojami urbanizmo teorijai skirti darbai, pristatomi galimi urbanizmo teorijos analizės metodai.

V tema. Miesto gyventojų grupių socialinė organizacija ir kultūriniai įpročiai. Analizuojamos miesto gyventojų grupės, jų socialinė organizacija, kultūriniai miestiečių įpročiai, pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

VI tema. Miesto ir priemiesčių gyventojų kasdienybė ir kultūrinis tapatumas. Nagrinėjami miesto ir priemiesčio gyventojų skirtumai, jų kasdienybė ir kultūrinis tapatumas, skaitomi šia tema autorių darbai, pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

VII tema. Didžiųjų miestų ir jų gyventojų stereotipai. Gilinamasi į didžiųjų miestų ir jų gyventojų stereotipus, nagrinėjami miestiečių ir kaimo gyventojų stereotipų skirtumai, pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

VIII tema. Miesto gyventojų migracija. Analizuojama miesto gyventojų migracija, jos vidinės ir išorinės priežastys, nagrinėjami šia tema autorių darbai, pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

IX tema. Miesto bendruomenių (mikrorajonų, kaimynų, turgaus) socialiniai tinklai. Aptariami ir analizuojami įvairių socialinių grupių miesto gyventojų socialiniai tinklai; analizuojami šia tema rašiusių teoretikų darbai, pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

X tema. Didžiųjų miestų socialinės problemos. Nagrinėjamos miesto gyventojų socialinės problemos, susipažįstama su teorine literatūra, analizuojami socialinių problemų sprendimo būdai.

XI tema. Skurdo kultūra miesto aplinkoje. Analizuojama skurdo kultūra, apibrėžiamas skurdo kultūros termino daugiaprasmiškumas, pateikiami skurdo kultūros atvejai miesto kultūroje, jų analizės būdai.

XII tema. Giminytės ryšiai ir funkcijos miesto kultūroje. Nagrinėjama giminytės sistema ir jos atliekamos funkcijos miesto gyventojų kultūroje, analizuojami šia tema rašiusių autorių darbai.

XIII tema. Politinių ir ekonominių jėgų įtaka miesto aplinkai. Gilinamasi į politinių ir ekonominių jėgų įtaką mieste, jų užimamas teritorijas. Pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

XIV tema. Etniškumo raiška miesto erdvėse. Analizuojamas miesto erdvės pasiskirstymas pagal etnines grupes, nagrinėjami šia tema rašiusių teoretikų darbai, pristatomi galimi analizės metodai.

XV tema. Miestas ir postmodernioji kultūra. Aptariamos postmodernumo tendencijos miesto gyvenime, analizuojama teorinė literatūra, pateikiamos atvejo studijos ir galimi jų analizės būdai.

Dėstymo metodai: pasakojimas, aiškinimas, konsultavimas, klausimai-atsakymai, vaizdinės medžiagos demonstravimas, praktikos pavyzdžių nagrinėjimas.

Studijų metodai: diskusijos, atvejo analizė, problemų sprendimas, literatūros ir šaltinių analizė, savarankiškų užduočių pristatymas (individualus ir grupinis) žodine ar rašytine forma, referato rengimas ir pristatymas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas – 30% pažymio;

Seminarai - 20% pažymio;

Egzaminas - 50% pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Amin A., Thrift N. <i>Cities: Reimagining the Urban</i> . Cambridge, Malden: Polity, 2012.
2.	Butkus T. S. <i>Miestas kaip įvykis. Urbanistinė kultūrinių funkcijų studija</i> . Vilnius: Kitos knygos, 2011.
3.	Gottdiener M., Budd L. <i>Key Concepts in Urban Studies</i> . London: Sage Publication, 2005.
4.	Samalavičius A. <i>Miestas ir protas: urbanistinės teorinės refleksijos XX a. Vakaruose</i> . Vilnius, 2013.
5.	Parker S. <i>Urban Theory and the Urban Experience: Encountering the City</i> . London-New York: Routledge, 2005.
6.	Račiūnaitė-Paužuolienė R. <i>Miesto antropologija, Lietuvos tapatybė. Etnologijos ir antropologijos enciklopedija</i> . Vilnius: LII leidykla, 2011. – http://identitetas.mch.mii.lt/
7.	<i>Rytų ir Vidurio Europos miestų kaita: architektūriniai, kultūriniai ir socialiniai aspektai</i> . Sud. N. Milerius. Vilnius: VU leidykla, 2009.
8.	<i>Šventės šiuolaikiniame mieste / Festivals in the Modern City</i> . Straipsnių rinkinys. Sud. J. Mardosa. Vilnius: LEU leidykla Edukologija, 2013.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas. Sud. A. Nikžentaitis. Vilnius: LII leidykla, 2013.
2.	Dijokienė D. <i>Urbanistinis istorinių priemiesčių paveldas</i> . Vilnius: Technika, 2009. (el. knyga internete: http://leidykla.vgtu.lt/lt/knyga/monografijos/806.html?Itemid=4)
3.	Jonutytė J., Būgienė L., Krasnovas A. <i>Lietuvos pasienio miestelių atmintis ir tapatybė: Valkininkai, Vilkyškiai, Žeimelis</i> . Vilnius: Baltijos kopija, 2013.
4.	Krukauskienė E. Miestiečių kultūrinis tapatumas. <i>Filosofija. Sociologija</i> . 2002. Nr. 1. P. 40-46. Prieiga per internetą: http://www.elibrary.lt/resursai/LMA/Filosofija/F-40.pdf
5.	<i>Miestiečiai: vilniečių ir kauniečių tapatumo, savivokos bei požiūrių sociologinė analizė</i> . Sud. E. Krukauskienė. Vilnius: Lietuvos filosofijos ir sociologijos institutas, 1997.
6.	Račiūnaitė-Paužuolienė R. Regioninės kultūros savitumai tarpukario Kaune. <i>Liaudies kultūra</i> . 2009. Nr. 3. P. 37-45.
7.	<i>Urbanistika: procesai, problemos, planavimas, plėtra: vadovėlis</i> . Vilnius: Technika, 2013.
8.	<i>Miestelėnai. Miestas ir postmodernioji kultūra</i> , 2 knyga. Vilnius: Taura, 1995.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Rasa Račiūnaitė-Paužuolienė	VDU	Prof. dr.	rasa.raciunaite-pauzuoliene@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN8005	6	VDU	HMF	Kultūrų studijų

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Etniškumas, religija, politika

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Ethnicity, religion, politics

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	2
Seminarai	1
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kursas skirtas giluminei sąsajų tarp etniškumo, religijos ir politikos nūdienos visuomenėse ir valstybėse analizei. Nors didžiausias dėmesys skiriamas Europos kontinento valstybėms ir visuomenėms, Europos kaimynystėje esančiose valstybėse ir visuomenėse (Šiaurės Afrikos, Vakarų ir Centrinės Azijos) vykstantys procesai pasitelkiami lyginamajai analizei.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course is designed to the in-depth analysis of intertwinings between ethnicity, religion and politics in contemporary societies and states. Though the bulk of attention is devoted to European societies and states, the processes taking place in the societies and states in the European neighborhood (in North Africa, Western and Central Asia) are utilized for the purposes of comparative analysis.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dalykas savo prigimtimi yra tarpdalykinis ir, nors dėstomas etnologijos studijų rėmuose, suteikia studentams galimybę į etnologijos studijas įtraukti tiek religijotyra, tiek politologiją. Toks dalyko kompleksiskumas ne tik atliepia tiek nūdienos socio-kultūrinių procesų realijas, bet ir yra savalaikis mokslo raidos – socialinių ir humanitarinių mokslų persipynimo prasme – atžvilgiu.

Dalyko tikslai

Bendrają prasmę, dalyko tikslas yra atskleisti sąsajas tarp etniškumo, religijos ir politikos nūdienos visuomenėse ir valstybėse. Kalbant detaliau, dalyku siekiama parodyti, kaip etniškumas ir religija veikia vienas kitą, o abu kartu yra instrumentaluojami politikos (tiksliau, politinių veikėjų), taip darant įtaką ne tik valstybių raidai, bet ir jų visuomenių tapatybei bei kultūriniam gyvenimui. Galiausiai, dalyku siekiama parodyti, kad tiek etniškumas, tiek religija nėra objektyvūs savarankiški dydžiai, bet yra socialiniai konstruktai, kuriais neretai manipuliuoja politinės vidaus ir išorės jėgos.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Etniškumo sąvokos kritinės įžvalgos (paskaitos ir seminarai)
2. Religijos sąvokos kritinės įžvalgos (paskaitos ir seminarai)
3. Etniškumo ir religijos vaidmuo kultūroje (paskaitos ir seminarai)
4. Etniškumo ir religijos (etninės ir religinės tapatybių) sąsajos Europoje (paskaitos ir seminarai)

5. Etniškumo ir religijos (etninės ir religinės tapatybių) sąsajos Šiaurės Afrikoje bei Vakarų ir Centrinėje Azijoje (paskaitos ir seminarai)
6. Politikos vaidmuo etninės ir religinės tapatybių formavime Europoje (paskaitos ir seminarai)
7. Politikos vaidmuo etninės ir religinės tapatybių formavime Šiaurės Afrikoje bei Vakarų ir Centrinėje Azijoje (paskaitos ir seminarai)
8. Etno-nacionalizmas (paskaitos ir seminarai)
9. Religinis nacionalizmas (paskaitos ir seminarai)
10. Socio-politinių procesų Europos kaimynystėje ir jų skatinamos migracijos pasekmės etniškumo ir religijos raiškai politikoje Europoje (paskaitos ir seminarai)
11. Atvejų analizės (seminarai)

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio;
Egzaminas – 50 % pažymio

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Gerd Baumann, The Multicultural Riddle: Rethinking National, Ethnic and Religious Identities, Routledge, 1999
2	Martin E. Marty, R. Scott Appleby, University of New England Press, 1997
3	Adrian Hastings, The construction of nationhood: ethnicity, religion, and nationalism, Cambridge University Press, 1996
4	Liz Fawcett, Religion, Ethnicity and Social Change, Macmillan, 2000

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Jørgen S. Nielsen (ed.), Religion, Ethnicity and Contested Nationhood in the Former Ottoman Space, Brill, 2011
2.	Mark Juergensmeyer, The New Cold War? Religious Nationalism Confronts the Secular State, University of California Press, 1994

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Egdūnas Račius	VDU	Prof. dr.	egdunas.racius@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
ETN8008	6	VDU	HMF	Kultūrų studijų
		KU	SHMF	Filologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Folkloro tyrimai ir metodologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Research and Methodology of Folklore

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	1
Seminarai	2
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Studijų dalykas skirtas doktorantams, kurių disertacijos tyrimo objektas yra tradicinis ar šiuolaikinis folkloras (tautosaka). Pateikiama folkloristikos mokslo sampratų įvairovė, teorinės ir metodologinės prieigos, santykis su etnologijos, antropologijos kryptimis. Susipažinama su folkloro rinkimo, sisteminimo, klasifikavimo ir tyrimų istorija. Atskleidžiami įvairių folkloro rūšių ir žanrų turinio, stilistikos, poetikos ypatumai. Lietuvių folkloro tyrimai pristatomi užsienio mokslininkų tyrimų kontekste.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The subject of study is intended for doctoral students whose dissertation research focuses on traditional or contemporary folklore. Various scientific concepts of folkloristics, theoretical and methodological approaches, and their relationship with the fields of ethnology and anthropology are presented. Students will become acquainted with the history of folklore collection, systematisation, classification, and research. The course also explores the specific characteristics of the content, stylistics, and poetics of various types and genres of folklore. Lithuanian folklore research is presented in the context of foreign researchers' analysis.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dėstomas kursas suteikia esminių žinių apie folkloristikos mokslo istoriją, teoriją ir metodologiją bei sakininės ir dainuojamosios tautosakos žanrus. Žinios yra būtinos atliekant konkretaus žanro klasikinių ar šiuolaikinių folkloro tekstų analizę bei lyginamuosius tyrimus.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – supažindinti doktorantus su folkloristikos teorijomis ir tyrimo metodais bei tautosakos žanrine klasifikacija ir įvairove.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Folkloras, folklorizmas, folkloristika, tautosaka: sąvokos ir kintantis jų turinys.
2. Folkloristikos teorijos ir metodologija. Folkloras ir ideologija.
3. Folkloras ir naratyvo teorija.
4. Folkloras ir kontekstualumo teorija.

5. Folkloras ir performanso (atlikimo) teorija.
6. Tautosakos rūšys ir žanrai. Sakytinė tautosaka. Atlikimo / perdavimo ir perėmimo specifika.
7. Tautosakos rūšys ir žanrai. Dainuojamoji tautosaka. Atlikimo / perdavimo ir perėmimo specifika.
8. Tautosakos poetika. Teksto ir konteksto santykiai folkloro žanruose.
9. Šiuolaikinio folkloro (tautosakos) bruožai ir stilistikos tendencijos. Naujų sklaidos būdų poveikis folklorui.
10. Folkloro ir kitų meno žanrų santykiai: perėmimas ir modifikacija.

Dėstymo metodai: pasakojimas, aiškinimas, konsultavimas, klausimai-atsakymai, vaizdinės medžiagos demonstravimas, praktikos pavyzdžių nagrinėjimas.

Studijų metodai: diskusijos, atvejo analizė, problemų sprendimas, literatūros ir šaltinių studijavimas ir analizavimas, savarankiškų užduočių pristatymas žodine ar rašytine forma, referato rengimas ir pristatymas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio;
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bronner, Simon J., and Alan Dundes. <i>Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes</i> . Logan: Utah State University Press, 2007. muse.jhu.edu/book/9407 .
2.	Stahl, Sandra Dolby. <i>Literary Folkloristics and the Personal Narrative</i> . Bloomington: Indiana University Press, 1988. muse.jhu.edu/book/93943 .
3.	Kerbelytė B. <i>Tautosakos poetika</i> . Mokymo priemonė etnologijos specialybės studentams. Kaunas: VDU leidykla, 2005.
4.	Haring, Lee. <i>Grand Theory in Folkloristics</i> . Bloomington, IN: Indiana University Press, 2016. ISBN 9780253024398. Disponível em: https://ezproxy.biblioteka.ku.lt:4059/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=1359641&site=ehost-live . Acesso em: 2 set. 2023.
5.	Anglickienė A., Skabeikytė-Kazlauskienė G., Macijauskaitė-Bonda J. ir kt. <i>Šiuolaikinis moksleivių folkloras</i> . Vilnius: Gimtasis žodis, 2013.
6.	Skrodenis, Stasys. <i>Folkloras ir gyvenimas: straipsnių rinkinys</i> . Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2010
7.	<i>Homo narrans: folklorinė atmintis iš arti</i> . Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2012.
8.	Blank, Trevor J. <i>Folklore and the Internet: Vernacular Expression in a Digital World</i> . Logan: Utah State University Press, 2009. muse.jhu.edu/book/10430 .
9.	<i>Lietuvių liaudies dainynas</i> . Įvadiniai straipsniai. http://www.llti.lt/lt/dainynas_leidinys/
10.	Kerbelytė, Bronislava. <i>Lietuvių liaudies pasakų repertuaras</i> . Vilnius: LLTI, 2002.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	<i>A Companion to Folklore</i> , edited by Regina F. Bendix, and Galit Hasan-Rokem, John Wiley & Sons, Incorporated, 2012. <i>ProQuest Ebook Central</i> , https://ebookcentral.proquest.com/lib/klaipe-da-ebooks/detail.action?docID=875780 .

2.	Dorson, Richard M. <i>Folklore: Selected Essays</i> . Bloomington: Indiana University Press, 1972. muse.jhu.edu/book/84793 .
3.	Sauka, Donatas. <i>Tautosakos savitumas ir vertė</i> . Vilnius: Vaga, 1970.
4.	Žurnalas <i>Tautosakos darbai</i> . http://www.ilti.lt/lt/tautosakos_darbai/
5.	Čiubrinskas, Vytis. <i>Socialinės ir kultūrinės antropologijos teorijos: mokomoji knyga</i> . Kaunas: VDU leidykla, 2007.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Laimutė Anglickienė	VDU	Doc. dr.	laimute.anglickiene@vdu.lt
2.	Lina Petrošienė	KU	Prof. dr.	lina.petrosiene@ku.lt